MAGYAR UJSÁG

Szerkesztőség: WIEN, IX. KER., CANISIUSGASSE 8—10
Telefon: 14-8-20, 18-1-18, 21-8-20

Egy szám ára: Ausztriában 1200 K, Csehszlovákországban 1 čK, pályaudvaron 1·10 čK, Romániában 3 lei, Jugoszláviában 2 dinár

Kiadóhivatal: WIEN, IX. KER., CANISIUSGASSE 8—10
Telefon: 17-8-58, 14-8-20, 21-8-20

IV. évfolyam — Bécs, csütörtök, 1922 október 26 — 243. szám

A mai tartalomból: *Leleplezések az osztrák nemzeti tanácsban a burgenlandi határkiigazitás rejtelmeiről — Legitimisták háboruja Károly végrendelete körül — Hoynigg Kunó monarchistavezér letartóztatása — A magyar zsidóság története (II) — A szinház Belgrádban*

Kossuth Lajos emigrációja és az októberi emigráció

Irta: Jászi Oszkár

II. Az októberi emigráció politikája

Azok után, amiket a Kossuth Lajosék emigrációs politikájáról kifejtettem, nyilvánvaló, hogy *az októberi emigráció voltaképpen a Kossuth Lajos célkitűzéseinek folytatója és végrehajtója, amiképpen 1918 minden lényeges ponton folytatója és végrehajtója 1848-nak.*

Azok a külpolitikai bonyodalmak, az a nemzetközi katasztrófa, melyet Kossuth Lajos egész emigrációs pályája alatt előre látott, 1918-ban tényleg bekövetkezett s akkor először nyilt meg a komoly lehetőség arra, hogy Kossuth programmja végrehajtassék: Magyarország állami függetlensége biztosittassék, népének demokratikus szabadságjogai megvalósuljanak és a szomszédos államokkal egy békés *és* ésszerű nemzetközi rend létesittessék.

Ámde az októberi forradalom nemes lendületét letörték a multnak bűnei és a jelen mostoha körülményei. Az entente esztelen politikája végkétségbeesésbe kergette a nemzetet és egy utopisztikus forradalom romjain *ujra az abszolutizmus rendszere következett be, miként 1849-ben,* azzal a különbséggel, hogy Horthy abszolutizmusát többé nem az orosz fegyverek alapozták meg, mint egykor a Habsburgokét, hanem a fehér ellenforradalom által bekönyörgött román hadsereg.

Az októberi emigráció tehát nagyban és egészben ugyanazon célokért harcol, mint Kossuth Lajos emigrációja. Először, diszkreditálni törekszik országvilág előtt annak a törpe maffának az uralmát, mely egy még kegyetlenebb és véresebb abszolutizmust gyakorol az ország igába vert népe felett, mint a Bach-korszak abszolutizmusa. Másodszor, egy valóban független, szabad és demokratikus államrend megvalósitására törekszik, mely a magyar nép akaratán épüljne fel, nem pedig néhány száz gróf, uzsorás és habsburgista tiszt fegyveres erőszakán. Harmadszor pedig, minthogy fizikai és történelmi lehetetlenségnek tartja a régi Magyarország határait ujabb háborukkal helyreállitani és a legnagyobb istentelenségnek a háboru által biológiai, gazdasági és erkölcsi alapjaiban amugy is *megroppant* magyarságot egy ujabb vérfürdőnek kitenni, ebben a válságos történelmi helyzetben is a Kossuth tradicióit követi, amikor egy békés dunai konfederáció formájában keresi annak az uj középeurópai államrendnek a szervezetét, mely egyrészt szabad gazdasági és kulturális csereforgalmat létesitene a lekapcsolt részek és az anyaország között, másrészt pedig a nemzeti autonómiák szellemében kiküszöbölné minden faji és nemzetiségi elnyomást a Duna medencéjéből.

Amig igy a célkitűzésekben a két emigráció között messzemenő megegyezés mutatkozik, addig az eszközökben egy lényeges eltérés konstatálható. Ugyanis az októberi emigráció eszközeiben a nemzetközi viszonyok sulya alatt és sokkal nehezebb felelősége tudatában jóval mérsékeltebb és óvatosabb, mint az 1849-i emigráció. Mig ugyanis Kossuthék messzemenő diplomáciai és katonai szövetségeket kötöttek a külállamokkal a terveik keresztülvitelének fegyveres kockázatát is vállalták: *addig az októberi emigrációnak minden egyes csoportja szigorúan megőrizte a maga teljes külpolitikai függetlenségét és működése kizárólag eszmei, erkölcsi és propagandisztikus természetű.*

Helyes volt-e ez a mérsékeltebb *és* óvatosabb taktika s hogy egyáltalán meg lett volna-e a lehetősége egy merészebb és végletesebb taktika folytatásának, azt ez alkalommal nem kivánom megvizsgálni, minthogy ez a problémа kivülesik ezen cikkek keretein. Annál érdekesebb kérdés a következő: *Mi lehet az oka annak, hogy mig a Kossuth emigrációja ma az egész nemzet által bálványoztatik, addig az októberi emigrációt a rágalmaknak egyre gyarapodó tömege kiséri?*

Természetesen ebből a jelenségből sokat megmagyaráz a történelmi távlat különbözősége. Lehet, sőt valószinű, hogy néhány év multva a mi emigrációnk is egész más szinben fog állni a magyar közvélemény előtt. Mégis vannak olyan tömeglélektani momentumok, melyek a két emigrációnak eltérő elbirálását magukban véve is megmagyarázzák.

Ezen momentumok között azt szokták felemliteni, hogy mig Kossuth harca egy idegen hatalmasság, egy idegen abszolutizmus ellen vivatott, addig az októberi emigráció egy magyar kormány, az önrendelkező magyar állam ellen küzd. Nem a Habsburg-abszolutizmussal állunk ma szemben, hanem egy bár reakciós, de izig-vérig magyar kormányzati rendszerrel. Mig tehát Kossuth a Habsburg-szoldateszkát és kamarillát bélyegezte meg Európa és a világ szine előtt: addig mi voltaképp tulajdon hazánkat, tulajdon nemzetünket állitjuk pellengérre.

Ez az érv nyilván — ott, ahol jóhiszemű — egy optikai csalódáson alapszik. Először azért, mert *voltaképpen ma is a Habsburg-idegenuralommal állunk szemben, melynek ugy Horthyék, mint az egész kurzus, sőt az ugynevezett ellenzéknek nagy része is tudatos vagy öntudatlan strohmanjai. Az egész mai rendszer nyilt vagy hallgatólagos alapgondolata a Habsburgok uralmának helyreállitása először a kis Magyarországon, azután Ausztriában,* hogy később innen indulhasson meg a harc az utódállamokkal szemben a régi Habsburg-birodalom visszaszerzéséért. Vagyis, ha a dolgok realitását eltakaró ideológiai lepleket lészakitjuk, nyilvánvaló, *hogy ma is ugyanazzal a nagybirtokos és klerikális Habsburg-kamarillával és szoldateszkával állunk szemben mi is, amely ellen Kossuth Lajos egész élet-küzdelmét irányitotta.* Ez a megállapitás annál igazabb, mivel *a mai Magyarország nem szabad, önrendelkező ország, hanem olyan elkülönulnyal bir, amelyhez fogható nyilt és lepleztelen osztályuralom ma sincs egész Európában.* Amig az általános, egyenlő és titkos választójognak egy *őszinte és becsületes rendszerét* nem valósitják meg, addig mi a mai rendszert nem kevésbé fogjuk abszolutisztikusnak tartani, mint azon Bach-korszakét, mely ellen a 49-es emigráció harcolt.

Sőt. *Ez az uj abszolutizmus nyomasztóbb, gonoszabb és emberteleneb, mint az régi volt.* S ez az a pont, amely egyszersmind megmagyarázza, hogy miért gyülöltebb és üldözöttebb a mi emigrációnk, miként a régi volt. Ugyanis a Bach-korszak abszolutizmusa minden gonoszsága és rövidlátása mellett mégis a felvilágosodott abszolutizmus egy neme volt. Ne feledjük, *a Bach-korszak elsősorban az uralkodóosztályok privilégiumai ellen irányult,* ellenben végrehajtotta azt a jobbágyfelszabaditást, melyet a nemesi társadalom az utolsó percig elszabotált. Emellett a Bach-korszak a szükséges és korszerű közgazdasági, jogi, közlekedési és hitelügyi reformok egész sorát valósitotta meg. Ezért vált a Bach-korszak annyira gyülöletessé *és* csak másodsorban a politikai szabadságjogok elkobzásáért. A Bach-korszak alatt az egész uri Magyarország nagyon rosszul érezte magát, ellenben a szélesebb néptömegekre nézve ez a korszak nem egy tekintetben megkönnyebbülést és javulást hozott. *Innen a feudális társadalom fokozódó gyülölete a Habsburg-uralom szemben, innen a nemesi körök és a hangadó elemek megértőbb és türelmesebb álláspontja Kossuthékkal szemben.* Mert mindig azt remélték, hogy ha Kossuth terve sikerül, nem a Kossuth demokratikus Magyarországa, hanem a régi feudális Magyarország fog helyreállittatni.

Az októberi emigráció helyzete azzal szemben tökéletesen más. *A Horthyék abszolutizmusa a régi ragadozó magyar feudalizmus, klerikalizmus és uri analfabétizmus szadista, valamint a nagy zsidó uzsora szadista az optimum állapotot jelenti.* Nekik a mai rend tényleg *le meilleur des mondes possibles.* A Horthy-uralom ugyan még teljesebben tönkreteszi a szabadságjogokat, amint ezt a Bach-korszak tette volt, *de ez a jogfosztás csaknem kizárólag a dolgozó népelemek, a proletariátus, a földnélküli és kisbirtokos parasztság és a produktiv intelligencia ellen irányul. Ellenben a Gömbös-féle gépezet a legkitűnőbb eszköz olyanféle munkanélküli jövedelem kisajtolására, amilyenhez fogható még a magyar történelem sem látott!* Innen van, hogy a régi privilegizált elemek, legalább is a tudat alatt, igen jól érzik magukat Horthymagyarországban, mert *többé-kevésbé világosan érzik, hogy ez az egyetlen lehető módszer latifundiumaik, vármegyéjük és uzsorabankjaik fenntartására.*

Minthogy pedig az októberi emigrációnak publicisztikai szabadságharca nemcsak Magyarország tényleges függetlenségének helyreállitására irányul, hanem *a Habsburg-iga végleges és tökéletes lerázására, valamint a latifundiumok, a holtkéz, a dzsentri-vármegye és a panama-kapitalizmus végleges likvidálására is, világos, hogy mi egy sokkal nagyobb, kevésbé, veszedelmesebb, osztálytudatosabb front ellen kerülünk szembe, mint a Kossuth emigrációja.* Mert mi nemcsak a mai kormányzó abszolutizmussal állunk kiegyenlíthetlen ellentétben, hanem ezen rendszer ugynevezett ellenzéke tolyomó többségével is, Friedrichtől Apponyin és Andrássyn át Vázsonyig.

Világos tehát, hogy minket nemcsak a fehér maffa katonai bandái gyülölnek és rágalmaznak, hanem a grófok, a főpapok és a bankárok egész szövetsége, valamint talmi-ellenzékük is, mindazokkal a hatalmas nemzetközi erőforrásokkal együtt, melyek rendelkezésükre állnak. Ezzel szemben mindazok, akiknek érdekében dolgozunk és harcolunk, az egész dolgos magyar társadalom: munkásság, parasztság, intelligencia oly teljesen és tökéletesen el vannak nyomva, oly szörnyen le vannak terrorizálva, hogy minket védelmébe nem vehet, annál kevésbé, mivel működésünket a sajtó szabadsága elkobzása folytán nem is ismeri. Ugyannyira, hogy *még azok a politikai vezérek is, kik az októberi tradiciókból merítik egész bölcseségüket és minden prosztizsüket, minket a harmadik kakas-kukorékoldakor mindig megtagadnak.*

Ez magyarázza meg az októberi emigrációnak páratlanul nehéz és tragikus helyzetét. Azonban nincs okunk csüggedni: *Október ma erősebb, mint valaha* és a lefolyt három emigrációs év óriási szellemi *és* erkölcsi tőkét halmozott fel az októberi célkitűzés igazsága mellett. Minden okunk megvan, hogy büszke önérzettel ismételjük meg Kossuth Lajos régen elhangzott szavait: „*Én különbséget tudok tenni a hangadó elemek és a hallgatag tömegek között.* A haza szabadságának istene nem halt meg azért, mert oltára körül nem szoronganak az imádkozók."

A történelem szelleme és az erkölcsi igazság éppugy mellettünk van, miként egykor a Kossuthék emigrációja mellett volt.

„A világ birája" ujra itélni fog!

Andrássy és Gömbös paktuma

— A Bécsi Magyar Ujság munkatársától —

Budapest, október 25.

Néhány nappal ezelőtt hirt adtunk arról, hogy gróf Andrássy Gyula és Gömbös Gyula október 9-én József főherceg palotájában paktumot kötöttek, amelynek következtében Andrássy és pártja semmi esetre sem csatlakozik az ellenzéki blokkhoz. Hogy Rakovszky István a maga személyében ennek a paktumnak ellenére cselekedett, az ellenzéki blokk intézőbizottságában résztvesz és a deklarációt aláirta, ez a tény éppen nem jelenti azt, mintha Andrássy támogatni akarná az ellenzéki deklarációban foglalt törekvéseket. Munkatársunk ma hosszasan beszélt egy politikussal, aki résztvett október 9.-én azon a politikai teán József főherceggel, amelyen gróf Andrássy Gyula a legitimista ellenzék nevében paktumot kötött Gömbössel s erről az alábbiakat sikerült megtudnunk:

A paktumnak szinte kizárólagos célja, hogy az őszi ülésszakban a kormány által a nemzetgyűlés elé terjesztendő *férendiházi reform* keresztülvitelét biztositák, mert lehetőleg minél előbb az akarja alakitani a nemzetgyűlést *kétkamarás rendszerré.* A miniszterelnök a törendiház létrehozásával meg akarja hosszabbitani a mostani nemzetgyűlés életét, azaz precizebben kifejezve: elérni akarja zárni annak a lehetőségét, hogy az ötéves mandátum lejárta előtt választásra kerüljön a sor. A miniszterelnök ugy tervezi, hogy a főrendiház mintegy felebbviteli fóruma legyen a nemzetgyűlési, illetve képviselőházi határozatoknak és ha kell, megakadályozzon olyan törvényeket, amelyeket a képviselőház már meghozott, de amelyek